

Staroseverština I - sylabus

Skandinavistika, FF UK, kód kurzu v SIS: ASK500067

ZS 2022/2023 Středa: 9.10 - 10.50

Místnost: 322, 3. patro, nám. Jana Palacha

Kontakt: david.simecek@ff.cuni.cz

Kurz *Staroseverština I* má za cíl seznámit studenta se základy staroseverštiny. Podává přehled hlavních rysů staroseverského, konkrétně staroislandského gramatického systému, převážně v synchronní perspektivě, a seznamuje zájemce se základní slovní zásobou. Po absolvování kurzu by měl být student schopen číst jednodušší staroseverské prozaické texty v normalizované podobě s pomocí slovníku.

Náplň kurzu se skládá ze dvou hlavních složek: praktických jazykových cvičení a čtení originálních staroseverských textů s doprovodným komentářem.

Pro osvojení praktické znalosti jazyka jsou v kurzu používána staroseverského skripta, která jsou v průběhu doplňována a upravována v souladu s potřebami studentů.

Staroseverské texty jsou vybírány jak s ohledem na obtížnost a úroveň studentů, tak s ohledem na jejich odborné zájmy. Literární díla jsou doprovázena patřičným filologickým komentářem, zasazujícím dílo a jeho obsah do relevantních souvislostí, což přispívá ke snadnějšímu pochopení a interpretaci daného textu. Zejména z počátku je větší pozornost věnována textům prozaickým, které jsou pro začátečníky vhodnější.

Kurz je určený zejména skandinavistům, religionistům, lingvistům a historikům, ale i dalším zájemcům o staroseverskou kulturu a literaturu.

Program kurzu

1. hodina

Úvod do studia

- nástin vývoje staroseverštiny
- delimitace staroseverštiny
- normalizovaná staroseverština
- přehled hlavních literárních žánrů staroseverské literatury
- představení studijních materiálů
- výslovnost staroseverštiny

2. hodina

- *a*-kmeny, *ija*-kmeny – maskulina
- *u*-umlaut
- zájmeno *sá* – m.

3. hodina

- *a*-kmeny, *ija*-kmeny – neutra

- adjektiva v nom. sg.
- zájmeno *sá* – n.

4. hodina

- osobní zájmeno v nom.
- slabá slovesa - *ō*-konjugace: pres. ind.
- substantivum *maðr*
- zájmeno *er*

5. hodina

- slabá slovesa – *ija/ē*-konjugace: pres. ind.
- Asimilace nom. koncovky
- Čtení: úryvek ze Ságy o Haraldu Krásnovlasém: Eiríkr blóðøx

6. Hodina

- Určitý člen sg. m./n.
- Čtení: úryvek ze Ságy o Ynglinzích: Hálfðan svarti

7. Hodina

- Silná slovesa: pres. ind.
- Silná feminina – *ō*-kmeny, *i*-kmeny.
- Zájmeno *sá* – f.
- Čtení: úryvek ze Ságy o Grettim: bitva v Hafrsfjordu

8. hodina

- dvouslabičná maskulina
- skloňování osobních zájmen 3. osoby
- Čtení: úryvek ze ságy o Ynglinzích: smrt krále Dómaldiho

9. hodina

- slabá feminina – *ōn*-kmeny
- určitý člen – f.
- budoucí čas – slovesa *munu*, *skulu*
- Čtení: úryvek ze Ságy o Egilu Skallagrímssonovi

10. hodina

- silná slovesa: pret. ind.
- Čtení: úryvek ze Snorriho Eddy: Njorðr

11. hodina

- určitý člen – pl.
- Čtení: úryvek ze Ságy o Njálovi: pes Sámr

12. hodina

- přivlastňovací zájmena – *minn, þinn, sinn*
- Čtení: úryvek ze Ságy o Bósim a Herraudovi

13. hodina

- opakování probrané látky
- Čtení: úryvek ze Ságy o Haraldovi Sigurðarsonovi – svátek jól

Literatura

Gramatiky:

Gordon, Eric V.; A. R. Taylor. *An Introduction to Old Norse*. (2. ed.) Oxford: Clarendon, 1981.

Haugen, Odd Einar. *Grunnbok i norrønt språk*. (4. ed.) Oslo: Gyldendal, 2002.

Heusler, Andreas. *Altisländisches Elementarbuch*. Heidelberg: Winter, 1962.

Iversen, Ragnvald. *Norrøn grammatikk*. (7. ed.) Oslo: Aschehoug, 1973.

Jónsson, Finnur. *Det norsk-islandske skjaldesprog omtr. 800-1300*. København: S. L. Møllers bogtrykkeri, 1901.

Noreen, Adolf Gotthard. *Altnordische Grammatik. Altisländische und altnorwegische Grammatik (Laut- und Flexionslehre) unter Berücksichtigung des Urnordischen*. Halle: Niemeyer, 1923 (1970).

Syntax:

Faarlund, Jan Terje. *The Syntax of Old Norse*. Oxford: University Press, 2004.

Nygaard, Marius. *Norrøn syntax*. Kristiania: H. Aschehoug & Co, 1905.

Učebnice:

Barnes, Michael P.; Faulkes, Anthony. *A New Introduction to Old Norse*. London: Viking Society for Northern Research, 1999-2001.

Byock, Jesse L. *Viking Language 1. Learn Old Norse, Runes, and Icelandic Sagas*. Jules William Press, 2013.

Cathey, James F.; Valfells, Sigríð. *Old Icelandic : An Introductory Course*. Oxford: University Press, 1981.

Chapman, K. *Graded Readings and Exercises in Old Icelandic*. University California Press, 1970.

Šimeček, David: *Úvod do staroseverštiny*, pracovní verze 2022.

Slovníky:

Baetke, Walter. *Wörterbuch zur altnordischen Prosaliteratur*. Greifswald: Universität, 2006.

Cleasby, Richard; Gudbrand Vigfusson. *An Icelandic-English Dictionary*. Oxford: Clarendon, 1874 (1957).

Finnur Jónsson; Sveinbjörn Egilsson. *Lexicon poeticum antiquae linguae Septentrionalis*. Kopenhagen: Lyngé, 1931.

Fritzner, Johan. *Ordbog over det gamle norske sprog. 1 – 3*. Kristiania: Den norske Forlagsforening, 1886 – 96 (1973).
Heggstad, Leiv; Hødnebo, Finn; Simensen, Erik. *Norrøn ordbok*. Samlaget: 2008.
Kuhn, Hans; Neckel, Gustav. *Edda. Die Lieder des Codex Regius nebst verwandten Denkmälern. Bd. 2: Kurzes Wörterbuch*. Heidelberg: Winter, 1968.
LaFarge, Beatrice; Tucker, John. *Glossary to the Poetic Edda*. Heidelberg: Winter, 1992.
Ordbog over det norrøne prosasprog/A Dictionary of Old Norse Prose. København: Den Arnamagnæanske Kommission, 1989-.
Zoëga, Geir T. *A Concise Dictionary of Old Icelandic*. Oxford: Clarendon Press, 1910.

Etymologické slovníky:

Alexander Jóhanesson. *Isländisches etymologisches Wörterbuch. 1-2*. Bern: A. Franke, 1951-1956.
Ásgeir Blöndal Magnússon. *Íslensk orðsifjabók*. Reykjavík: Orðabók háskólans, 1989 (2008).
de Vries, Jan. *Altnordisches etymologisches Wörterbuch. 2. Auflage*. Leiden: Brill, 1962.